

Lớp Phật Pháp Buddhaddhamma

Môn học: Phật Pháp Cơ Bản

Bài học ngày 15.8.2022

Phần II: Phật Pháp

DUYÊN SINH

Tổng quan

Duyên sinh là một trong phần quan trọng của Phật Pháp. Đây cũng là một trong những điểm khó hiểu vì những liên hệ chằng chịt. Rất nhiều đoạn kinh nói về duyên sinh nhưng người mới đọc thoáng qua không nhận ra. Một người có niềm tin chân chánh ở Tam Bảo phải có hiểu biết tương đối về duyên sinh. Một vị Phật trong đêm thành đạo cũng thấp sáng tuệ giác quán chiếu duyên sinh.

Duyên sinh, hay duyên khởi, là giáo nghĩa về nguyên nhân, động thái, và tác động của vạn hữu. Hầu hết tôn giáo đưa ra lập thuyết Sáng Tạo Chủ để nói về một đấng quyền năng tối cao tạo ra tất cả hiện hữu. Tin vào một tạo hoá duy nhất tạo ra tất cả thuộc về bản năng, hiểu những tương quan phức tạp của đời sống đòi hỏi lý trí nhận thức.

Giáo lý duyên sinh không phải chỉ nói về nguồn gốc tập khởi mà còn nói về những dịch chuyển, tương tác trong hiện tại, và tác động tạo nên hệ quả ở tương lai. Nói cách khác trong duyên sinh không có sự an bài, định mệnh mà là một dòng hiện hữu sinh động ở bất cứ thời điểm nào. Phật Pháp không dạy rằng đời sống hiện tại là một thành phẩm của quá khứ mà mọi thứ đã được lập trình sẵn với tên gọi tiền định.

Giáo lý duyên sinh nêu rõ cái gì có thể và không có thể trong nỗ lực chuyển hoá cuộc sống. Không có một nhân tố quyết định tất cả, ngược lại, sự tồn tại của mỗi cá thể không thể bị huỷ diệt bởi mãnh lực ngoại tại nào. Người học Phật cần đặc biệt lưu ý trong giáo lý duyên khởi chứa đựng những trọng điểm mà người tu tập có thể chuyển hoá thân tâm.

Với định lý “do có cái này nên có cái kia”, sự hiểu biết về duyên sinh tạo nên cái nhìn rất khác biệt với phản ứng vui buồn chỉ y cứ trên một điểm. Thí dụ có một chiếc xe mới không phải chỉ có hưởng thụ chuyện có xe mà còn phải chấp nhận những phiền lụy khi có một chiếc xe.

Một đặc điểm của duyên sinh là trình bày rõ giáo lý vô ngã. Câu Phật ngôn quán chiếu “cái này không phải là ta, không phải là của ta, không phải là tự ngã của ta” chỉ thật sự tỏ rõ khi hiểu theo định luật duyên khởi. Trên cả hai phương diện pháp học và pháp hành thì điểm này đều quan trọng.

Thập nhị nhân duyên hay mười hai duyên khởi là nội dung chính của duyên sinh.

*

Bài tiếp theo: **Thập nhị nhân duyên**

Biên soạn : Tỳ khưu Giác Đăng